

15/09/2019

Γόρτυνος Ιερεμίας: ΙΕΡΗ ΔΙΔΑΧΗ (Αριθμ. 3)

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως

ΙΕΡΗ ΔΙΔΑΧΗ, Αριθμ. 3 (Δημοσίευση: 14 Σεπτεμβρίου 2019) εκ μέρους της Ιεράς Μητροπόλεως Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως.

[ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΕΔΩ](#)

ΙΕΡΗ ΚΑΤΗΧΗΣΗ
ΑΠΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥΣ ΠΑΤΕΡΕΣ

Εβδομαδιαίο φυλλάδιο, Αριθμ. 3
ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

4. Τι είναι ο Θεός. Τό ακατάληπτο αὐτοῦ.

Συνεχίζουμε, ἀδελφοί χριστιανοί, τὴν μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, «Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως».

Στὸ προηγούμενο μάθημα μᾶς εἶπε ὁ ἅγιος ὅτι ὑπάρχει Θεός. Αὐτὸ εἶναι φανερό. Τί ὁμως εἶναι ὁ Θεός κατὰ τὴν οὐσία του καὶ τὴν φύση του, αὐτὸ εἶναι ἐντελῶς ἀκατάληπτο καὶ ἄγνωστο. Ἐξάλλου τὸ θεῖον εἶναι ἀσώματο, δὲν ἔχει σῶμα. Καὶ αὐτὸ πάλι εἶναι φανερό. Γιατί τὸ θεῖον εἶναι ἄπειρον, δηλαδή, δὲν ἔχει ὄρια καὶ σχῆμα. Ἐτσι δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει σῶμα. Ἀκόμη τὸ θεῖον εἶναι ἀσώματο, γιατί εἶναι ἀψηλάφητο, εἶναι ἀόρατο καὶ δὲν συντίθεται ἀπὸ διάφορα στοιχεῖα. Εἶναι «ἀπλό» καὶ «ἀσύνθετο», λέγει ὁ Δαμασκηνός. Δὲν μπορούμε νὰ τὸ πιάσουμε μὲ τὰ χέρια μας καὶ νὰ ποῦμε, νὰ αὐτὸ εἶναι!

Ἀλλά, ἂν τὸ θεῖον ἦταν περιγραφτὸ καὶ ἂν ἦταν παθητὸ – ποῦ θὰ γινόταν ἂν εἶχε σῶμα– δὲν μπορεῖ νὰ ἦταν «σεπτό», νὰ τὸ σεβόμαστε, δηλαδή, σάν Θεό. Τὸ θεῖον εἶναι «ἀπαθές». Ἀλλά πῶς θὰ εἶναι ἀπαθές, ἂν εἶναι «σύνθετο», ἂν δηλαδή ἀποτελεῖται ἀπὸ στοιχεῖα καὶ νὰ μπορεῖ μετὰ νὰ ζιναυαυθεῖ στὰ στοιχεῖα αὐτά; Γι' αὐτὸ λέμε ὅτι τὸ θεῖον εἶναι ἀπλό. Ἄλλωστε, λέγει ὁ Δαμασκηνός, τὸ σύνθετο σημαίνει διαμάχη, γιατί συνθέτονται διάφορα πράγματα. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ σύνθετο διαλύεται ἔπειτα. Αὐτὰ ὁμως, διαμάχη καὶ διάλυση, εἶναι ἀνεπίτρεπτο νὰ τὰ ποῦμε γιὰ τὸν Θεό.

Ἐξάλλου, ἂν ποῦμε γιὰ τὸν Θεό ὅτι ἔχει σῶμα καὶ εἶναι ὁρατός καὶ ψηλαφητός, πῶς θὰ νοήσουμε αὐτὸ ποῦ λέγεται γι' αὐτόν ὅτι περνᾷ μέσα ἀπ' ὄλα καὶ τὰ γεμίζει ὄλα μὲ τὴν παρουσία του; Ἐτσι λέγει ὁ Θεός γιὰ τὸν ἑαυτὸ του στὴν Ἁγία Γραφή: «Ὅχι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν Ἐγὼ πληρῶ;» (Ἱερ. 23,24). Εἶναι ἀδύνατον ἓνα σῶμα νὰ περνᾷ μέσα ἀπὸ ἄλλα σώματα, χωρὶς νὰ κόβει καὶ νὰ κόβεται καὶ νὰ συμπλέκεται μὲ αὐτά, ὅπως συμβαίνει μὲ τὰ ὑγρά ἐκεῖνα ποῦ ἐνώνονται καὶ ἀναμιγνύονται.

Ἀλλά εἶναι μερικοὶ ποῦ λέγουν ὅτι ὁ Θεός ἔχει σῶμα, ὅχι ἀκριβῶς σάν τὸ δικό μας, ἀλλὰ σάν κάποιο «ἄυλο» σῶμα, σάν τὸ λεγόμενο ἀπὸ τοὺς Ἑλλη-

νες σοφούς «πέμπτο σῶμα». Αλλά και αυτό είναι αδύνατο για τόν Θεό, γιατί τότε και τό σῶμα αυτό θά ἦταν κινούμενο, ὅπως είναι ὁ οὐρανός, πού λέγεται πέμπτο σῶμα. Αλλά ποιός είναι αὐτός πού τό κινεῖ; Γιατί κάθε τί πού κινεῖται κινεῖται ἀπό κάποιον ἄλλο. Καί ἐκεῖνον ποιός τόν κινεῖ; Ἐτσι θά φτάσουμε στόν Θεό, ὁ Ὅποιος ὁμως πρέπει νά εἶναι ἀκίνητος, γιατί αὐτός πού κινεῖ πρέπει νά εἶναι ἀκίνητος. Αδύνατο λοιπόν ὁ Θεός νά ἔχει σῶμα, ἔστω καί αὐλο, ὅπως τό λέγουν, γιατί και αὐτό θά εἶναι κινούμενο, ὅπως τό κανονικό σῶμα. Συνεπῶς πρέπει νά θεωρήσουμε τόν Θεό ὡς ἀσώματο.

Δέν γνωρίζουμε λοιπόν τί εἶναι ὁ Θεός. Καί ἐκεῖνα τά χαρακτηριστικά ὅτι ὁ Θεός εἶναι ἀγέννητος, εἶναι ἀναρχος, εἶναι ἀναλλοίωτος καί εἶναι ἀφθορος κ.ά. πού λέμε γιά τόν Θεό ἢ σχετικά μέ τόν Θεό, ὅλα αὐτά δέν φανερώνουν τί εἶναι ὁ Θεός, ἀλλά τί δέν εἶναι ὁ Θεός. Ὅμως κάποιος πού θέλει νά δηλώσει ποιά εἶναι ἡ οὐσία κάποιου πράγματος, πρέπει νά πῆ καθαρά τί εἶναι αὐτό καί ὄχι τί δέν εἶναι. Αὐτό λέγεται «ἀποφατισμός». Λέγουμε δηλαδή γιά κάποιο τί δέν εἶναι καί ὄχι τί εἶναι. Αποφατισμός πάλι εἶναι τό ὅτι λέγουμε γιά τόν Θεό ὅτι ἔχει «ἀκινήσια», εἶναι ἀκίνητος, γιατί ἡ κινητικότητα χαρακτηρίζει τά κτιστά πράγματα.

Εἶναι αδύνατον, λοιπόν, νά πῆ κανείς γιά τόν Θεό τί εἶναι κατά τήν οὐσία του. Ὅμως θά μπορούσαμε νά μιλήσουμε γιά τόν Θεό γενικά μέ τήν μέθοδο τῆς ἀφαιρέσεως καί νά ποῦμε γι' αὐτόν ὅτι δέν εἶναι κανένα ἀπό τά ὄντα, ὄχι ὅτι αὐτός δέν εἶναι ὄν, ἀλλά γιατί εἶναι πάνω ἀπό ὅλα τά ὄντα. Οἱ γνώσεις μας εἶναι μόνο γιά τά ὄντα τά κτιστά. Ὁ Θεός εἶναι πάνω ἀπό τήν γνώση γιατί εἶναι πάνω ἀπό τήν οὐσία τῆς κτιστῆς πραγματικότητας. Αλλά καί τό ἀντίθετο εἶναι σωστό: Ὅσοι εἶναι πάνω ἀπό τήν γνώση, ὅσοι, δηλαδή, δέν μπορεί νά γνωριστοῦν, εἶναι καί πάνω ἀπό τήν οὐσία τῶν κτιστῶν πραγμάτων.

Συμπερασματικά λοιπόν λέγουμε ὅτι τό θεῖον εἶναι ἀπειρο καί ἀκατάληπτο. Καί αὐτό μόνο εἶναι καταληπτό ἢ ἀπειρία του καί ἡ ἀκαταληψία του. Καί ὅσα λέμε καταφατικά γιά τόν Θεό δέν δηλώνουν τήν φύση του, ἀλλά τά σχετικά μέ τήν φύση του. Εἶναι ὁμως μερικά καταφατικά πού λέγουμε γιά τόν Θεό καί τά ὅποια εἶναι πραγματικά ἀποφατικά! Ὅπως, ὅταν λέγουμε σκότος γιά τόν Θεό, δέν νοοῦμε σκότος, ἀλλά ὅτι ὁ Θεός δέν εἶναι φῶς. Καί δέν εἶναι φῶς, γιατί εἶναι πάνω ἀπό τό φῶς· ἀλλά λέγεται φῶς, γιατί δέν εἶναι σκότος!

(Συνεχίζεται)

Μέ πολλές εἰχέες,
† Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας

Γιά ἐκκωνονία σταῖτε μήνυμα στό τηλ. 6976013647.